

Juraj Stern (*1940)

Juraj Stern sa narodil len necelý rok po vypuknutí 2. svetovej vojny. Kvôli svojmu židovskému pôvodu čelil prenasledovaniu už ako malé dieťa. Celá rodina Sternovcov sa počas Slovenského štátu skrývala a prežila nielen vďaka šťastiu, ale aj vďaka pomoci ľudí, ktorí sa rozhodli pomôcť im a riskovať tiež vlastné životy. Juraj Stern toho prežil naozaj veľa – holokaust, komunizmus a v 90. rokoch sa neváhal postaviť ani Vladimírovi Mečiarovi a jeho politike. Jeho príbeh je príbehom odvahy viacerých ľudí – jeho rodičov, rodiny Zelenayovcov – teda záchrancov, aj jeho samotného. Dokazuje, že aj keď sa niekedy zdá, že situácia, pred ktorou stojíme, nemá východisko, dôležité je v tej chvíli nezabudnúť, že sme všetci v prvom rade ľudia a že si musíme pomáhať.

 podcast

 príbeh

Aktivita 1: Projekt Záchrancovia

Cieľová skupina:

základná škola, stredná škola

Časová dotácia:

max. 2 vyučovacie hodiny

Téma:

deti počas vojny, holokaust, oral history, príbehy 20. storočia, Slovenský štát, záchrancovia

Cieľ:

Podporiť formovanie empatie, prostredníctvom konkrétneho príkladu ukázať dôležitosť ľudskosti a láskavosti. Vysvetliť, prečo je dôležité zaujímať sa o potreby ostatných. Podporiť formovanie svetonázoru, ktorý je postavený na demokratických hodnotách.

Pomôcky:

príbeh pamätníka, počítač, internet, tabuľa, kancelársky papier, písacie pomôcky

Postup:

1. Fáza: Zoznámenie sa s témou holokaustu a príbehom pamätníka

(časová dotácia: ZŠ – 45 minút, SŠ – 35 minút)

- Na úvod zistíme, aké informácie majú žiaci o holokauste. Učiteľ kladie otázky: V ktorom období sa holokaust odohral? Dotkol sa holokaust aj Slovenska? Kto boli obeť holokaustu? Týkal sa holokaust len dospelých?
- Po úvodnej diskusii sa žiaci zoznámia s príbehom pamätníka.
- Po vypočutí si príbehu učiteľ žiakov požiada, aby pripravili citovú mapu pamätníka. Na výkres nakreslia pamätníka ako malého chlapca a do prázdnych bublín vedľa obrázka uvedú jeho pocity a spomienky. Ako si pamätník spomína na ukrývanie a obdobie vojny?

2. Fáza: Spoznať aktivity záchrancov

(časová dotácia: ZŠ – 45 minút, SŠ – 45 minút)

- Žiaci na základe príbehu pamätníka identifikujú, kto pomohol rodine Sternovcov. Porozmýšľajú, aká bola ich motivácia pomôcť týmto ľuďom. Bola pomoc Zelenayovcov nejako odmenená?
- Žiaci sa pokúsia vžiť do role pamätníka a napíšu list, v ktorom požiadajú organizáciu Yad Vashem o udelenie titulu Spravodlivý medzi národmi. Sústredia sa na argumenty, prostredníctvom ktorých tejto organizácii vysvetlia, prečo si zaslúžia toto ocenenie práve Zelenayovci.

Spätná väzba od žiakov:

Učiteľ kladie nasledujúce otázky: Prečo niektorí ľudia riskovali a pomáhali židom aj napriek hrozbe? Aká bola ich motivácia? Kde sa pamätník a jeho rodina skrývali? V akých podmienkach žili? Je možné vzdorovať autoritárskemu či totalitnému režimu? Môže sa holokaust alebo iná genocída v budúcnosti zopakovať a ak áno, prečo?

Aktivita 2: Projekt Po vojne

Cieľová skupina:

základná škola, stredná škola

Časová dotácia:

2 vyučovacie hodiny

Téma:

oral history, povojnové Československo, príbehy 20. storočia, trauma

Cieľ:

Pochopiť, aké následky mali udalosti holokaustu pre ľudí, ktorým sa ho podarilo prežiť. Zistiť, ako sa preživší vyrovnávali s traumatickými zážitkami, a zasadiť ich rozhodnutia do kontextu povojnového obdobia. Zároveň sa žiaci dozvedia informácie o tom, ako si tieto udalosti pripomíname dnes.

Pomôcky:

časová os, príbeh pamätníka, písacie pomôcky, počítač, internet

Postup:

1. Fáza: Moderovaná diskusia

(časová dotácia: ZŠ – 45 minút, SŠ - 30 minút)

- Žiaci si prečítajú (vypočujú) celý príbeh pamätníka.
- Učiteľ vedie moderovanú diskusiu o dejinných medzníkoch 20. storočia a následne si ich žiaci individuálne zapíšu na časovú os.
- Na ďalšiu časovú os zaznačia aj významné udalosti zo života pamätníka. Nasleduje diskusia, v ktorej žiaci rozmýšľajú o tom, ako tieto udalosti ovplyvnili pamätníkov život.
- Žiaci identifikujú, s akými problémami sa stretala rodina pamätníka. S čím mal najväčšie problémy samotný pamätník?
- Učiteľ vysvetlí, že v roku 1948 získala neobmedzenú moc Komunistická strana a v Československu začalo obdobie totality. Žiaci diskutujú o tom, ako to ovplyvnilo život pamätníka.
- Rok 1989 bol tiež dôležitým medzníkom v živote židovskej komunity na Slovensku. Ako si na tieto udalosti spomína pamätník?

2. Fáza: Hľadanie miest pamäti

(časová dotácia: príprava žiakov max. 2 týždne, prezentácia na hodine ZŠ – 45 minút, SŠ – 30 minút)

- Žiaci dostanú za úlohu vyhľadať v ich meste či regióne miesta, ktoré pripomínajú život židovskej komunity alebo samotný holokaust. Prostredníctvom internetu zistia, či takéto miesta v ich okolí existujú. Môže ísť o pamätné tabule, pomníky, budovy, či ulice. Žiaci by mali v tejto fáze pracovať samostatne.
- Po identifikovaní týchto miest učiteľ rozdelí žiakov do niekoľkých skupín (podľa počtu miest, ktoré našli). Úlohou skupín bude nájsť o danej pamätnej tabuli, pomníku či budove čo najviac informácií a prezentovať ich ostatným spolužiakom. Alternatívou môže byť aj navštívenie takýchto miest osobne, pričom žiaci prezentujú informácie o pamätníku priamo na mieste.
- V prípade, že žiadne pomníky alebo budovy v regióne nenašli, učiteľ môže vybrať iné mesto. Žiaci diskutujú o tom, prečo sa v ich meste alebo regióne takéto miesta nenachádzajú.

Spätná väzba od žiakov:

Učiteľ kladie nasledujúce otázky: Ako vyzeral život židovskej komunity v Československu po 2. svetovej vojne? Mal na ich život vplyv komunistický režim? Ak áno, aký? Bolo pre preživších holokaustu jednoduché začať nový život? Akým problémom čelili? Prečo si dnes pripomíname udalosti holokaustu? Bolo náročné nájsť informácie o miestach pamäti? Čo si predstavíte pod týmto pojmom?